

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום והזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
מקרא-kev:	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
מימרא	[רבי אחא בר חנינא]											
(מיכה ז) לשארית נחלתו, אמר רבי אחא בר חנינא: אליה וקוץ בה לשארית נחלתו - ולא לכל נחלתו, למי שמים עצמו כשירים.	רב הונא רמי:											
כתיב (תהלים קמה) צדיק ה' בכל דרכיו, וכתיב וחסיד בכל מעשיו.	[רב הונא]											
בתחלה - צדיק, ולבסוף - חסיד.	רבי אלעזר רמי:											
כתיב (תהלים סב) ולך ה' חסד, וכתיב כי אתה תשלם לאיש כמעשהו	[רבי אלעזר]											
בתחלה - כי אתה תשלם כמעשהו, ולבסוף זולך ה' חסד.	אילפי, ואמרי לה אילפא, רמי:											
כתיב (שמות לד) ורב חסד, וכתיב ואמת	[אילפי ואמרי לה אילפא]											
בתחלה - ואמת, ולבסוף - ורב חסד.	ויעבר ה' על פניו ויקרא, אמר רבי יוחנן: אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור, והראה לו למשה סדר תפלה. אמר לו: כל זמן שישראל חוטאין - יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם. ה' ה' - אני הוא קודם שיחטא האדם, ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה.											
אל רחום וחנון, אמר רב יהודה: ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם, שנאמר (שמות לד) הנה אנכי כרת ברית.	[רבי יוחנן]											
גדולה תשובה שמקרת גזר דינו של אדם, שנאמר (ישעיהו ו) השמן לב העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע פן יראה בעיניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין ושב ורפא לו.	[רב יהודה]											
ודלמא לפני גזר דין?	רבי יוחנן:											
ושב ורפא לו כתיב, איזהו דבר שצריך רפואה - הוי אומר זה גזר דין.	רב פפא לאביי:											
השב בינתים - מוחלין לו, לא שב בינתים, אפילו הביא כל אילי נביות שבעולם - אין מוחלין לו	אמר ליה: [אביי]											
לא קשיא הא - ביחיד, הא - בצבור.	מיתיבי:											
(דברים יא) עיני ה' אלהיך בה - עתים לטובה עתים לרעה. עתים לטובה כיצד? הרי שהיו ישראל רשעים גמורין בראש השנה, ופסקו להם גשמים מועטים, לסוף חזרו בהן. להוסיף עליהן - אי אפשר, שכבר נגזרה גזרה. אלא הקדוש ברוך הוא מורידן בזמנן על הארץ הצריכה להן, הכל לפי הארץ. עתים לרעה כיצד? הרי שהיו ישראל צדיקים גמורין בראש השנה, ופסקו עליהן גשמים מרובין. לסוף חזרו בהן, לפחות מהן - אי אפשר, שכבר נגזרה גזרה. אלא הקדוש ברוך הוא מורידן שלא בזמנן על הארץ שאינה צריכה להן.												
לטובה מיהא ליקרעיה לגזר דנייהו ולוסיף להן	לא קשיא הא - ביחיד, הא - בצבור.											
שאני התם דאפשר בהכי.	מיתיבי:											
(תהלים קז) יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים. המה ראו מעשי ה' וגו'. ויאמר ויעמד רוח סערה ותרוםם גליו יחוגו וינועו כשכור וגו'. ויצעקו אל ה' בצר להם וגו', וידו לה' חסדו וגו' - עשה להן סימניות כאכני ורקין שבתורה, לומר לך: צעקו קודם גזר דין - נענין, צעקו לאחר גזר דין - אינן נענין הני נמי כיחדין דמו.	תא שמע:											
כתיב בתורתכם (דברים י) אשר לא ישא פנים, וכתיב (במדבר ו) ישא ה' פניו אליך.	תא שמע: שאלה בלוריא הגיורת את רבן גמליאל:											
אמשול לך משל, למה הדבר דומה - לאדם שנושה בחבירו מנה, וקבע לו זמן בפני המלך, ונשבע לו בחיי המלך. הגיע זמן ולא פרעו, בא לפייס את המלך. ואמר לו: עלבוני מחול לך, לך ופייס את חבירך. הכא נמי, כאן - בעבירות שבין אדם למקום, כאן - בעבירות שבין אדם לחבירו.	נמטל לה רבי יוסי הכהן, אמר לה:											
עד שבא רבי עקיבא ולימד: כאן - קודם גזר דין, כאן - לאחר גזר דין.	[רבי עקיבא]											
הכא נמי ביחיד.												
וגזר דין דיחיד תנאי היא.												

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום והזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ¿ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ		
מימרא	שנים שעלו למטה וחולייין שוה, וכן שנים שעלו לגרדום לידון ודינן שוה, זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל. מפני מה זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל? זה - התפלל ונענה, וזה התפלל ולא נענה. מפני מה זה נענה וזה לא נענה? זה התפלל תפלה שלימה - נענה, וזה לא התפלל תפלה שלימה - לא נענה.											◊	ית.	
כאן - קודם גזר דין, כאן - לאחר גזר דין.	רבי אלעזר:	◆	■										◊	ית.
יפה צעקה לאדם, בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין.	רבי יצחק:	◆	■										◊	ית.
וגזר דין דצבור מי מיקרע? והא כתוב אחד אומר (ירמיהו ד) כבסי מרעה לבך, וכתוב (ירמיהו ב) כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך ברית נחתם עונך לפני, מאי לאו כאן - קודם גזר דין, כאן - לאחר גזר דין?										¿			◊	ית.
לא, אידי ויאדי לאחר גזר דין, ולא קשיא כאן - בגזר דין שיש עמו שבועה, כאן - בגזר דין שאין עמו שבועה, כדבר שמואל בר אמי.										!			◊	ית.
מניין לגזר דין שיש עמו שבועה שאינו נקרע - שנאמר (שמואל א ג) ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה.	דאמר רב שמואל בר אמי, ואמרי לה אמר רב שמואל בר נחמני אמר רב יונתן:	■	!										◊	ית.
בזבח ובמנחה - אינו מתכפר, אבל מתכפר בתורה.	רבא:	■											◊	ית.
בזבח ומנחה - אינו מתכפר, אבל מתכפר בתורה ובגמילות חסדים.	אביי:	■											◊	ית.
רבה ואביי מדבית עלי קאתו, רבה דעסק בתורה חיה ארבעין שנין, אביי דעסק בתורה ובגמילות חסדים - חיה שיתין שנין.										○			◊	ית.
משפחה אחת היתה בירושלים שהיו מתיה מתין בני שמונה עשרה שנה. באו והודיעו את רבן יוחנן בן זכאי.	תנו רבנן:	○											◊	ית.
שמא ממשפחת עלי אתם, דכתיב ביה (שמואל א ב) וכל מרבית ביתך ימותו אנשים - לכו ועסקו בתורה וחייו.	אמר להם: [רבן יוחנן בן זכאי]	○	■										◊	ית.
הלכו ועסקו בתורה וחייו, והיו קורין - אותה משפחת רבן יוחנן על שמו.		○											◊	ית.
מניין לגזר דין של צבור שאינו נחתם?	רב שמואל בר אינאי משמיה דרב:		■										◊	ית.
אינו נחתם? והכתיב (ירמיהו ב) נחתם עונך לפני										¿			◊	ית.
אלא, אף על גב שנחתם - נקרע, שנאמר (דברים ד) כה' אלהינו בכל קראנו אליו.										■			◊	ית.
והכתיב (ישעיהו נה) דרשו ה' בהמצאן										¿			◊	ית.
התם ביחוד, הכא בצבור.										!			◊	ית.
ביחוד אימת?										^			◊	ית.
אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים.	רבה בר אבוח:									!			◊	ית.
(שמואל א כה) ויהי כעשרת הימים ויגף ה' את נבל										■			◊	ית.
עשרה ימים מאי עבידתיהו?										¿			◊	ית.
כנגד עשר לגימות שנתן נבל לעבדי דוד.	רב יהודה אמר רב:									!			◊	ית.
אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים.	רב נחמן אמר רבה בר אבוח:									!			◊	ית.
בראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון.													◊	ית.
מאי כבני מרון?													^	ית.
הכא תרגימו כבני אמרנא.													!	ית.
כמעלות בית מרון.	ריש לקיש:												!	ית.

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום והזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p> <p>מקרא-key:</p>	<p>■ מימרא-statement ◊ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
--	--

Talmud Navigator

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ		
מימרא	מאן דאמר													
כחילות של בית דוד.	רב יהודה אמר שמואל:									!	◊	ית.		
וכולן נסקרין בסקירה אחת.	רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:									■	◊	ית.		
אף אנן נמי תנינא (תהלים לג) היצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם.	רב נחמן בר יצחק:									■		ית.		
מאי קאמר?										^		ית.		
אלימא הכי קאמר: דברנהו לכולי עלמא ומיחד לבייהו כהדדי										!		ית.		
והא קא חזינן דלאו הכי הוא.										◊		ית.		
אלא לאו הכי קאמר: היוצר רואה יחד לבם, ומבין אל כל מעשיהם.										!	◊	ית.		
על ששה חדשים השלוחין יוצאין:												■	ית.	
על ניסן מפני הפסח												■	ית.	
על אב מפני התענית												■	ית.	
על אלול מפני ראש השנה												■	ית.	
על תשרי מפני תקנת המועדות												■	ית.	
על כסליו מפני חנוכה												■	ית.	
ועל אדר מפני הפורים.												■	ית.	
וכשהיה בית המקדש קיים - יוצאין אף על אייר מפני פסח קטן.												■	ית.	
ולפקו נמי אתמוז וטבת												◊	ית.	
מאי דכתיב (זכריה ח) כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה. קרי להו צום, וקרי להו ששון ושמחה, בזמן שיש שלום - יהיו לששון ולשמחה, אין שלום - צום.	דאמר רב חנא בר ביזנא אמר רב שמעון חסידא:											■	◊	ית:
הכי קאמר: בזמן שיש שלום - יהיו לששון ולשמחה, יש שמד - צום, אין שמד ואין שלום, רצו - מתענין, רצו - אין מתענין.	רב פפא:											!	◊	ית:
אי הכי, תשעה באב נמי												◊	ית:	
שאני תשעה באב, הואיל והוכפלו בו צרות.	רב פפא:											!	◊	ית:
בתשעה באב חרב הבית בראשונה ובשניה, ונלכדה ביתר, ונחרשה העיר.	דאמר מר:											!	◊	ית:
ארבעה דברים היה רבי עקיבא דורש, ואני אין דורש כמותו.	תניא, אמר רבי שמעון:											■	◊	ית:
צום הרביעי - זה תשעה בתמוז שבו הובקעה העיר, שנאמר בחודש הרביעי בתשעה לחדש ויחזק הרעב בעיר ולא היה לחם לעם הארץ ותבקע העיר. ואמאי קרי ליה רביעי - רביעי לחדשים.	[רבי עקיבא]											■	◊	ית:
צום החמישי - זה תשעה באב, שבו נשרף בית אלהינו. ואמאי קרי ליה חמישי - חמישי לחדשים.	[רבי עקיבא]											■	◊	ית:
צום השביעי - זה שלשה בתשרי, שבו נהרג גדליה בן אחיקם. ומי הרגו - ישמעאל בן נתניה הרגו, ללמדך ששקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלהינו. ואמאי קרי ליה שביעי - שביעי לחדשים.	[רבי עקיבא]											■	◊	ית:
צום העשירי - זה עשרה בטבת, שבו סמך מלך בבל על ירושלים, שנאמר (יחזקאל כד) ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר. בן אדם כתב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלים. ואמאי קרי ליה עשירי - עשירי לחדשים.	[רבי עקיבא]											■	◊	ית:
והלא היה ראוי זה לכתוב ראשון. ולמה נכתב כאן												◊	ית:	
כדי להסדיר חדשים כתיקנן.												!	ית:	

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום והזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ז קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

Talmud Navigator

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יט:
מימרא	משום רבי מאיר וחכמים:									◆	■	ז
מטהרין.	תנאי היא.											!
הימים האלו הכתובין במגילת תענית, בין בזמן שבית המקדש קיים, בין בזמן שאין בית המקדש קיים - אסורין, דברי רבי מאיר.	דתניא: [רבי מאיר]									◆	■	!
בזמן שבית המקדש קיים - אסורין, מפני ששמחה היא להם. אין בית המקדש קיים - מותרין, מפני שאבל הוא להם.	רבי יוסי:									◆	■	!
והלכתא: בטלו, והלכתא - לא בטלו.												■
קשיא הלכתא אהלכתא												ז
לא קשיא כאן - בחנוכה ופורים, כאן - בשאר יומי.												!
על אלול מפני ראש השנה ועל תשרי מפני תקנת המועדות.												■
כיון דנפקי להו אאלול - אתשרי למה להו?												ז
וכי תימא: דלמא עברה לאלול												!
מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר	והאמר רבי חנינא בר כהנא אמר רב:											■
לא מצינו - דלא איצטריך, הא איצטריך - מעברין ליה.												!
הא מיקלקל ראש השנה												ז
מוטב תיקלקל ראש השנה, ולא יתקלקלו כולהו מועדות.												!
דיקא נמי												■
על תשרי מפני תקנת המועדות.	דקתני:											■
שמע מינה.												■
ועל כסליו מפני חנוכה, ועל אדר מפני הפורים.												■
ואילו נתעברה השנה יוצאין אף על אדר שני מפני הפורים - לא קתני.												■
מתניתין דלא כרבי.												■
אם נתעברה השנה - יוצאין אף על אדר השני, מפני הפורים.	דתניא, רבי:											■
לימא בהא קמיפלגי												ז
כל מצות הנוהגות בשני - נוהגות בראשון	דמר סבר: [מתניתין]											■
ומר סבר: כל מצות הנוהגות בשני - אין נוהגות בראשון.	ומר סבר: [רבי]											■
לא, דכולי עלמא: מצות הנוהגות בשני - אין נוהגות בראשון. והכא בעיבור שנה קמיפלגי.												!
כמה עיבור שנה - שלשים יום.	דתניא: [ת"ק]											■
חדש.	רבן שמעון בן גמליאל:											■
מאי שנה שלשים - דידעי, חדש נמי ידעי?												ז
מאן דאמר חדש, רצה - חדש, רצה - שלשים.	רב פפא:											!
על שני אדרים, שמקדשין אותם ביום עיבוריהן	העיד רבי יהושע בן לוי משום קהלא קדישא דירושלים:											■
למימרא: דחסרין עבדינו, מלאין לא עבדינו												■

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום והזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
מקרא-key:	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
לאפוקי מדדרש רב נחמן בר חסדא:												יט: ◊
העיד רבי סימאי משום חגי זכריה ומלאכי על שני אדרים, שאם רצו לעשותן שניהם מליאין - עושין, שניהם חסרין - עושין, אחד מלא ואחד חסר - עושין, וכך היו נוהגין בגולה. ומשום רבינו [רב] אמרו: לעולם אחד מלא ואחד חסר, עד שיוודע לך שהוקבע ראש חדש בזמנו.	[רב נחמן בר חסדא]											יט: ◊
אדר הסמוך לניסן - לעולם חסר.	שלחו ליה למר עוקבא:											יט: ◊
על שני חדשים מחללין את השבת - על ניסן ועל תשרי.	מתיב רב נחמן:											יט: ◊
אי אמרת בשלמא זמנין מלא זמנין חסר - משום הכי מחללינן, אלא אי אמרת לעולם חסר - אמאי מחללינן?												יט: ◊
משום דמצוה לקדש על הראייה.												כ: ◊
על שני חדשים מחללין את השבת, על ניסן ועל תשרי.	איכא דאמרי, אמר רב נחמן: אף אנן נמי תנינא:											כ: ◊
אי אמרת בשלמא לעולם חסר - משום הכי מחללינן, דמצוה לקדש על הראייה. אלא אי אמרת זמנין מלא זמנין חסר - אמאי מחללינן? נעבריה האידנא, ונקדשיה למחר.												כ: ◊
אי דאקלע יום שלשים בשבת - הכי נמי, הכא במאי עסקינן - דאקלע יום שלשים ואחד בשבת, דמצוה לקדש על הראייה.												כ: ◊
כשהמקדש קיים מחללין אף על כולן, מפני תקנת הקרבן.	מתיב רב כהנא:											כ: ◊
מדכולהו לאו משום דמצוה לקדש על הראייה - ניסן ותשרי נמי לאו משום דמצוה לקדש על הראייה. אי אמרת בשלמא זמנין מלא זמנין חסר - משום הכי מחללינן, אלא אי אמרת לעולם חסר - אמאי מחללינן?												כ: ◊
תיובתא.												כ: ◊
עברוה לאלול.	כי אתא עולא אמר:											כ: ◊
ידעי חברין בבלאי מאי טיבותא עבדינן בהדיהן	עולא:											כ: ◊
מאי טיבותא?												כ: ◊
משום ירקיא	עולא:											כ: ◊
משום מתיא.	רבי אחא בר חנינא:											כ: ◊
מאי בינייהו?												כ: ◊
איכא בינייהו יום הכפורים שחל להיות אחר השבת. מאן דאמר משום מתיא - מעברינן. ומאן דאמר משום ירקיא, לאימת קא בעי להו - לאורתא, לאורתא טרח ומיית.												כ: ◊
ולמאן דאמר משום ירקיא, לעבריה משום מתיא												כ: ◊
אלא איכא בינייהו יום טוב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה. מאן דאמר משום ירקיא - מעברינן, ומאן דאמר משום מתיא - אפשר בעממי.												כ: ◊
ולמאן דאמר משום מתיא לעבריה משום ירקיא												כ: ◊
אפשר בחמימי.												כ: ◊
אי הכי, מאי שנא לדידן? אפילו לדידהו נמי												כ: ◊
לדידן חביל לן עלמא, לדידהו - לא חביל להו עלמא.												כ: ◊
איני?												כ: ◊
יכול כשם שמעברין את השנה לצורך - כך מעברין את החדש לצורך? תלמוד לומר (שמות יב) החדש הזה לכם ראש חדשים - כזה ראה וקדש.	והתני רבה בר שמואל:											כ: ◊
לא קשיא כאן - לעברו, כאן - לקדשו.	רבא:											כ: ◊

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p> <p>מקרא-key:</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
--	--

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
מימרא	והכי קאמר: [רבה בר שמואל]								!			
יכול כשם שמעברין את השנה ואת החדש לצורך - כך מקדשין את החדש לצורך? תלמוד לומר החדש הזה לכם, כזה ראה וקדש.	וכי הא דאמר רבי יהושע בן לוי:								!			◊
מאימין על העדים על החדש שנראה בזמנו לעברו, ואין מאימין על העדים על החדש שלא נראה בזמנו לקדשו.	איני?								⚡			
הוא יודעין שכל ימיו של רבי יוחנן היה מלמדנו: מאימין על העדים על החדש שלא נראה בזמנו לקדשו, אף על פי שלא ראוהו - יאמרו ראינו	אביי:								⚡			◊
לא קשיא הא - בניסן ותשרי, הא - בשאר ירחי.	רבא:								!			◊
הא דתני רבה בר שמואל - אחרים היא.	דתניא, אחרים:								!			◊
אין בין עצרת לעצרת ואין בין ראש השנה לראש השנה אלא ארבעה ימים בלבד, ואם היתה שנה מעוברת - חמשה.	רב דימי מנהרדעא מתני איפכא:											◊
מאימין על העדים על החדש שלא נראה בזמנו לקדשו, ואין מאימין על העדים על החדש שנראה בזמנו לעברו. מאי טעמא? - האי - מיחזי כשקרא, האי - לא מיחזי כשקרא.	שמואל:											◊
יכלנא לתקוני לכולה גולה.	אבא אבוה דרבי שמלאי לשמואל:											⚡
ידע מר האי מילתא דתניא בסוד העיבור: נולד קודם חצות או נולד אחר חצות?	אמר ליה: [שמואל]											!
לא.	אמר ליה: [אבא אבוה דרבי שמלאי]											■
מדהא לא ידע מר - איכא מילי אחרנייתא דלא ידע מר.	כי סליק רבי זירא שלח להו:											◊
צריך שיהא לילה ויום מן החדש, וזו שאמר אבא אבוה דרבי שמלאי מחשבין את תולדתו, נולד קודם חצות - בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה, לא נולד קודם חצות - בידוע שלא נראה סמוך לשקיעת החמה.	למאי נפקא מינה?											⚡
למאי נפקא מינה?	רב אשי:											!
לאכחושי סהדי.	רבי זירא אמר רב נחמן:											◊
עשרים וארבעה שעי מכסי סיהרא. לדידן - שית מעתיקא ותמני סרי מהדתא, לדידהו - שית מהדתא ותמני סרי מעתיקא.	למאי נפקא מינה?											⚡
לאכחושי סהדי.	רב אשי:											!
לאכחושי סהדי.	אמר מר:											◊
צריך שיהא לילה ויום מן החדש.	מנלן?											⚡
צריך שיהא לילה ויום מן החדש.	רבי יוחנן:											!
רש לקיש:	(שמות כב) עד יום האחד ועשרים לחדש בערב.											!
מאי בינייהו?	אביי:											⚡
משמעות דורשין איכא בינייהו.	רבא:											!
חצות לילה איכא בינייהו.	רבי זירא אמר רב נחמן:											◊
כל ספיקא - לקמיה שדינן.												■
למימרא דחמיסר ושיתסר עבדינן, ארביסר לא עבדינן.												■
וליעבד נמי ארביסר, דלמא חסרוה לאב וחסרוה לשבט												⚡
תרי ירחי חסירי קלא אית להו.												!

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום והזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p> <p>מקרא-key:</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
--	--

Talmud Navigator

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	קא
לוי אקלע לבבל בחדסר בתשרי.													כא
בסים תבשילא דבבלאי ביזמא רבה דמערבא.	אמר: [לוי]												כא
אסהיד?	אמרי ליה:												כא
לא שמעתי מפי בית דין מקודש.	אמר להו: [לוי]												כא
כל היכא דמטו שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי - ליעבדו תרי יומי, גזירה ניסן אטו תשרי.	מכריז רבי יוחנן:												כא
רבי אייבו בר נגרי ורבי חייא בר אבא איקלעו לההוא אתרא דהוה מטו שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי, ועבדי חד יומא, ולא אמרו להו ולא מידי. שמע רבי יוחנן ואיקפד.													כא
לאו אמרי לכו: היכא דמטו שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי - ליעבדו תרי יומי, גזירה ניסן אטו תשרי.	אמר להו: [רבי יוחנן]												כא
רבא הוה רגיל דהוה יתיב בתעניתא תרי יומי, זימנא חדא אשתכח כוותיה.	[רבא]												כא
רב נחמן יתיב בתעניתא כוליה יומי דכיפורי. לאורתא אתא ההוא גברא, אמר ליה: למחר יומא רבה במערבא. אמר ליה: מהיכא את? - אמר ליה: מדמריא. אמר ליה: דם תהא אחריתו, קרי עליה (איכה ד) קלים היו רדפינו.	[רב נחמן]												כא
כד חזית דמשכה תקופת טבת עד שיתסר בניסן - עברה להיא שתא, ולא תחוש לה. דכתיב (דברים טז) שמור את חדש האביב - שמור אביב של תקופה שיהא בחדש ניסן.	שלח ליה רב הונא בר אבין לרבא:												כא
אתון דלא ידעיתו בקביעא דירחא, כי חזיתו סיהרא דמשלים ליומא - בעירו חמירא.	רב נחמן להנהו נחותי ימא:												כא
אימת משלים - בחמיסר, והא אנן מארביסר מבערינן													כא
לדידהו דמגלו להו עלמא - מארביסר משלים.													כא
על שני חדשים מחללין את השבת: על ניסן ועל תשרי, שבהן שלוחין יוצאין לסוריא, ובהן מתקנין את המועדות.													כא
וכשהיה בית המקדש קיים - מחללין אף על כולן, מפני תקנת הקרבן.													כא
על שני חדשים ותו לא?													כא
על ששה חדשים השלוחין יוצאין	ורמינהו:												כא
הכי קאמר: על כולן השלוחין יוצאין מבערב, על ניסן ועל תשרי - עד שישמעו מפי בית דין מקודש.	אביי:												כא
על כולן יוצאין מבערב, על ניסן ועל תשרי - עד שישמעו מפי בית דין מקודש.	תניא נמי הכי:												כא
מנין שמחללין עליהן את השבת - תלמוד לומר (ויקרא כג) אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם במועדם. יכול כשם שמחללין עד שיתקדשו כך מחללין עד שיתקיימו - תלמוד לומר אשר תקראו אותם - על קריאתם אתה מחלל, ואי אתה מחלל על קיומם.	תנו רבנן:												כא
וכשהיה בית המקדש קיים מחללין אף על כולן מפני תקנת הקרבן.													כא
בראשונה היו מחללין אף על כולן. משחרב בית המקדש אמר להן רבן יוחנן בן זכאי: וכי יש קרבן? התקינו שלא יהו מחללין אלא על ניסן ועל תשרי בלבד.	תנו רבנן:												כא
בין שנראה בעליל, בין שלא נראה בעליל - מחללין עליו את השבת.	[ת"ק]												כא
אם נראה בעליל - אין מחללין עליו את השבת.	רבי יוסי												כא
מעשה שעברו יותר מארבעים זוג ועיכבם רבי עקיבא בלוד, שלח לו רבן גמליאל: אם מעכב אתה את הרבים - נמצאת מכשילן לעתיד לבא.													כא
מאי משמע דהאי עליל לישנא דמיגלי הוא?													כא
אמר קרא (תהלים יב) אמרות ה' אמרות טהרות כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים.	רבי אבהו:												כא

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום והזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p> <p>מקרא-key:</p>	<p>■ מימרא-statement ‡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
--	--

Talmud Navigator

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים		א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ											
ממרא	מאן דאמר												
חמשים שערי בינה נבראו בעולם, וכולן ניתנו למשה חסר אחד, שנאמר (תהלים ח) ותחסרהו מעט מאלהים. (קהלת יב) בקש קהלת למצא דברי חפץ, בקש קהלת להיות כמשה, יצתה בת קול ואמרה לו: (קהלת יב) וכתוב ישר דברי אמת (דברים לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה.	רב ושמואל, חד אמר:										◆	■	◊
בנביאים - לא קם, במלכים - קם, אלא מה אני מקיים בקש קהלת למצא דברי חפץ - בקש קהלת לדון דינין שבלב, שלא בעדים ושלא בהתראה, יצתה בת קול ואמרה לו: וכתוב ישר דברי אמת - (דברים יז) על פי שנים עדים וגו'.	וחד אמר: [רב/שמואל]										◆	■	◊
מעשה שעברו יותר מארבעים זוג ועיכבן רבי עקיבא כו'.													○
חס ושלום שרבי עקיבא עיכבן. אלא שזפר - ראשה של גדר - עיכבן, ושלו רבן גמליאל והורידוהו מגדולתו.	תניא, אמר רבי יהודה:												◊
אב ובנו שראו את החדש - ילכו. לא שמצטרפין זה עם זה, אלא שאם יפסל אחד מהן - יצטרף השני עם אחר.	[ת"ק]											◆	■
אב ובנו וכל הקרובין - כשרין לעדות החדש.	רבי שמעון:											◆	■
מעשה בטוביה הרופא שראה את החדש בירושלים, הוא ובנו ועבדו משוחרר, וקבלו הכהנים אותו ואת בנו ופסלו את עבדו. וכשבא לפני בית דין - קבלו אותו ואת עבדו, ופסלו את בנו.	רבי יוסי:											○	◊
מאי טעמא דרבי שמעון - דכתיב (שמות יב) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר. החדש הזה לכם - עדות זו תהא כשרה בכם.	רבי לוי:												◊
ורבנן												‡	
עדות זו תהא מסורה לכם.	[רבנן]											!	◊
מעשה בטוביה הרופא כו'.	רבי יוסי:												○
הלכתא כרבי שמעון.	רב חנן בר רבא:												◊
רב הונא לרב חנן בר רבא:	רבי יוסי, ומעשה, ואת אמרת הלכתא כרבי שמעון?											‡	◊
ואמר לו: [רב חנן בר רבא]	והא זמנין סגיאינן אמרית קמיה דרב הלכתא כרבי שמעון, ולא אמר לי ולא מידי?											!	◊
היכי תנית?	אמר ליה: [רב הונא]											^	◊
אפכא.	אמר ליה: [רב חנן בר רבא]											!	◊
משום הכי לא אמר לך ולא מידי.	אמר ליה: [רב הונא]											■	
[אין] הלכתא כרבי שמעון.	טבי בריה דמרי טבי, אמר מר עוקבא אמר שמואל:												◊
אלו הן הפסולין: המשחק בקוביא, ומלוי ברבית, ומפריחי יונים, וסוחרי שביעית, ועבדים.													■
זה הכלל: כל עדות שאין האשה כשירה לה - אף הן אינן כשירין לה.													◊
הא אשה כשירה לה - אף הן כשירין לה.													■
זאת אומרת גולן דדבריהם כשירין לעדות אשה.	רב אשי:												◊
מי שראה את החדש ואינו יכול להלך - מוליכין אותו על החמור, אפילו במטה.													■
ואם צודה להם - לוקחין בידן מקלות													■
ואם היתה דרך רחוקה - לוקחין בידם מזונות.													■
שעל מהלך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעדות החדש, שנאמר (ויקרא כג) אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם במועדם.													◊
הדרן עלך ארבעה ראשי שנים.													

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום והזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ז קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
מקרא-key:	

ראש השנה-אם אינן מכירין	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	מ	כב.
אם אינן מכירין אותו - משלחין עמו אחר להעידו.													■	כב.
בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם, משקלקלו הבייתוסים - התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירין.													■	כב.
מאי אחר?													◊ ^	כב.
חד													!	כב.
וחד מי מהימן?													ז	כב:
מעשה שבא הוא ועדיו עמו להעיד עליו	והתניא:												■ ז	כב:
מאי אחר - זוג אחר.	רב פפא:												◊ !	כב:
הכי נמי מסתברא, דאי לא תימא הכי - אם אינן מכירין אותו													■ ■	כב:
מאי אותו?													^	כב:
אילימא אותו חד													!	כב:
וחד מי מהימן? (תהלים פא) משפט כתיב ביה													ז	כב:
אלא מאי אותו - אותו הזוג, הכי נמי מאי אחר - זוג אחר.													!	כב:
וחד לא מהימן?													ז	כב:
מעשה ברבי נהוראי שהלך אצל העד להעיד עליו בשבת באושא	והתניא:												■ ז	כב:
רבי נהוראי סהדא אחרינא הוה בהדיה, והא דלא חשיב ליה - משום כבודו של רבי נהוראי.	אמרי:												!	כב:
רבי נהוראי, סהדא אחרינא הוה באושא, ואזל רבי נהוראי לאצטרופי בהדיה.	רב אשי:												!	כב:
אי הכי מאי למימרא?													ז	כב:
מהו דתימא: מספיקא לא מחללין שבתא, קמשמע לן.													!	כב:
כי אתא עולא, אמר: קדושה לירחא במערבא.													○	כב:
לא מיבעיא עולא דגברא רבה הוא, דמהימן, אלא אפילו איניש דעלמא - נמי מהימן. מאי טעמא? כל מילתא דעבידא לאגלוויי - לא משקרי בה אינשי.	רב כהנא:												■	כב:
בא אחד בסוף העולם ואמר קדשו בית דין את החדש - נאמן.	תניא נמי הכי:												■	כב:
בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם וכו'.													■	כב:
מה קלקול קלקלו הבייתוסין?	תנו רבנן:												■	כב:
פעם אחת בקשו בייתוסין להטעות את חכמים, שכרו שני בני אדם בארבע מאות זוז, אחד משלנו ואחד משלהם. שלהם העיד עדותו ויצא. שלנו, אמרו לו: אמור כיצד ראית הלבנה? אמר להם: עולה הייתי במעלה אדומים, וראיתי שהוא רבוץ בין שני סלעים, ראשו דומה לעגל, אזניו דומין לגדי, קרניו דומות לצברי, וזנבו מונחת לו בין ירכותיו. והצצתי בו, ונרתעתי ונפלתי לאחוריי. ואם אין אתם מאמינים לי - הרי מאתים זוז צרורין לי בסדיני.													○ ■	כב:
אמרו לו: מי הוקיך לכך? אמר להם: שמעתי שבקשו בייתוסים להטעות את חכמים, אמרתי: אלך אני ואודיע להם, שמא יבואו בני אדם שאינם מהוגנין, וישעו את חכמים. אמרו לו: מאתים זוז נתונין לך במתנה, והשוכרך ימתח על העמוד. באותה שעה התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירין.													○ ■	כב:
בראשונה היו משיאין משואות, משקלקלו הכותים התקינו שיהו שלוחין יוצאין.													■	כב:
כיצד היו משיאין משואות? מביאין כלונסאות של ארז ארוכין, וקנים, ועצי שמן, ונעורת של פשתן. וכורך במשיחה, ועולה לראש ההר, ומצית בהן את האור. ומוליך ומביא, ומעלה ומוריד, עד שהוא רואה את חבירו שהוא עושה כן בראש ההר השני, וכן בראש ההר השלישי.													■	כב:
ומאין היו משיאין משואות? מהר המשיחה לסרטבא, ומסרטבא לגרופינא, ומגרופינא לחוורן, ומחוורן לבית בלתין, ומבית בלתין לא זוז משם, אלא מוליך ומביא ומעלה ומוריד, עד שהיה רואה כל הגולה לפניו כמדורת האש.													■	כב:

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום והזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

Talmud Navigator

ראש השנה-אם אינן מכירין	מימרא	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ג
מאי משמע דמשיאין לישנא דיקוד הוא														כב: ⚡
דכתיב (שמואל ב ה) וישאם דוד ואנשיו, ומתרגמינן: ואוקדינן דוד.														כב: ⚡
אין משיאין משואות אלא על חדש שנראה בזמנו לקדשו, ואימתי משיאין - לאור עיבורו.		תנו רבנן:												כב: ⚡
למימרא דאחסר - עבדינן, אמלא - לא עבדינן														כב: ⚡
מאי טעמא?														כב: ⚡
גזירה משום ראש חדש חסר שחל להיות בערב שבת. אימת עבדי - באפקי שבתא. דאי אמרת נעביד נמי אמלא - אתו למיטעי אמרי: האי חסר הוא, והאי דלא עביד מאתמול - משום דלא אפשר. או דלמא מלא הוא, ובזמנו עבדו.		רבי זירא:												כב: ⚡
וליעביד בין אמלא בין אחסר, ואי מקלע ראש חדש בערב שבת לא ליעביד כלל. וכיון דלא עבדינן מוצאי שבת, ועבדינן אמלא - מידע ידעי דחסר הוא														כג: ⚡
אפילו הכי אתו למיטעי, אמרי: האי מלא הוא, והאי דלא עבדי - איתנוסי הוא דאיתנוסי.														כג: ⚡
וליעביד אמלא ולא ליעביד אחסר כלל														כג: ⚡
משום בטול מלאכה לעם שני ימים.		אביי:												כג: ⚡
כיצד היו משיאין משואות מביאין כלונסות כו'.														כג: <
ארבעה מיני ארוזים הן: ארוז, קתרום, עץ-שמן, וברוש.		רב יהודה:												כג: ⚡
קתרום, אמר רב: אדרא.		[רב]												כג: ⚡
מבליגא		דבי רבי שילא אמרי:												כג: ⚡
זו גולמיש.		ואמרי לה:												כג: ⚡
ופליגא דרבה בר רב הונא														כג: ⚡
עשרה מיני ארוזים הם, שנאמר (ישעיהו מא) אתן במדבר ארוז שטה והדס ועץ שמן אשים בערבה ברוש תדהר ותאשור יחידו		דאמר רבה בר רב הונא: אמרי בי רב:												כג: ⚡
ארוז - ארוזא														כג: ⚡
שטה - תורניתא														כג: ⚡
הדס - אסא														כג: ⚡
עץ שמן - אפרסמא														כג: ⚡
ברוש - ברתא														כג: ⚡
תדהר - שאגא														כג: ⚡
תאשור - שוריבנא.														כג: ⚡
הני שבעה הון														כג: ⚡
הוסיפו עליהם אלונים, - אלמונים, אלמוגין.		כי אתא רב דימי אמר:												כג: ⚡
אלונים - בוטמי														כג: ⚡
אלמונים - בלוטי														כג: ⚡
אלמוגין - כסיתא.														כג: ⚡
ארונים, ערמונים, אלמוגין.		איכא דאמרי:												כג: ⚡
ארונים - ערי														כג: ⚡
ערמונים - דולבי														כג: ⚡

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום והזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
מקרא-key:	

ראש השנה-אם אינן מכירין		א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ											
מימרא	מאן דאמר												
אלמוגין - כסיתא		■									כג.		
(ישעיהו לג) וצי אדיר לא יעברנו, אמר רב: זו בורני גדולה.		■									כג.		
היכי עבדו?		^									כג.		
מיייתו שית אלפי גברי בתריסר ירחי שתא, ואמרי לה: תריסר אלפי גברי בשיתא ירחי שתא, וטעני לה חלא עד דשכנא, ונחית בר אמוראי, וקטר אטוני דכיתנא בכסיתא, וקטר להו בספינתא. ונטלי חלא, ושדו לבראי, וכמה דמדליא עקרא ומתאי. ומחליף על חד תרין בכספא.		!								◊	כג.		
תלת פרוותא הויין, תרתי בי רומאי וחדא דבי פרסאי. דבי רומאי מסקן כסיתא, דבי פרסאי מסקן מרגנייתא, ומקרייא פרוותא דמשמהיג.		!								◊	כג.		
כל שיטה ושיטה שנטלו נכרים מירושלים עתיד הקדוש ברוך הוא להחזירן לה, שנאמר (ישעיהו מא) אתן במדבר ארז שטה. ואין מדבר אלא ירושלים, שנאמר (ישעיהו סד) ציון מדבר היתה וגו'.	רבי יוחנן:									■	◊	כג.	
כל הלומד תורה ואינו מלמדה - דומה להדס במדבר.	ואמר רבי יוחנן:									■	◊	כג.	
כל הלומד תורה ומלמדה במקום שאין תלמידי חכמים - דומה להדס במדבר, דחביב.	איכא דאמרי:									■	◊	כג.	
אוי להם לאומות העולם שאין להם תקנה, שנאמר (ישעיהו ס) תחת הנחשת אביא זהב ותחת הברזל אביא כסף ותחת העצים נחשת ותחת האבנים ברזל. תחת רבי עקיבא וחביריו מאי מביאין? ועליהם הוא אומר (יואל ד) ונקיתי דמם לא נקיתי.	ואמר רבי יוחנן:									■	◊	כג.	
ומאין היו משיאין משואות כו' ומבית בלתי.										■	<	כג.	
מאי בית בלתי?										^		כג.	
זו בירם.	רב:									!	◊	כג:	
מאי גולה?										^		כג.	
זו פומבדיתא.	רב יוסף:									!	◊	כג.	
מאי כמדורת האש?										^		כג.	
כל אחד ואחד נוטל אבוקה בידו ועולה לראש גגו.	תנא:									■	!	◊	כג.
אף חרים וכייר וגדר וחברותיה.	תניא, רבי שמעון בן אלעזר:									■	◊	כג.	
ביני וביני הוו קיימי	איכא דאמרי:									■	◊	כג.	
להך גיסא דארץ ישראל הוו קיימי. מר חשיב דהאי גיסא, ומר חשיב דהאי גיסא.	איכא דאמרי:									■	◊	כג.	
בין כל אחת ואחת שמונה פרסאות. כמה הוו להו - תלתין ותרתין	רבי יוחנן:									■	◊	כג.	
והא האינדא טובא הון										⚡		כג.	
אסתתומי אסתתום להו דרכי, דכתיב (הושע ב) לכן הנני שך את דרכך בסירים	אביי:									!	◊	כג.	
מהכא: דכתיב (איכה ג) נתיבתי עוה.	רב נחמן בר יצחק:									!		כג.	
חצר גדולה היתה בירושלים. ובית יעזק היתה נקראת, ולשם כל העדים מתכנסין, ובית דין בודקין אותם שם. וסעודות גדולות עושין להם, בשביל שיהו רגילין לבא.											■	כג.	
בראשונה לא היו זזין משם כל היום התקין רבן גמליאל הזקן שיהו מהלכין אלפים אמה לכל רוח.											■	כג.	
ולא אלו בלבד, אלא אף חכמה הבאה ליילד, והבא להציל מן הדליקה, ומן הגייס, ומן הנהר, ומן המפולת - הרי אלו כאנשי העיר, ויש להם אלפים לכל רוח.											■	◊	כג.
בית יעזק תנן, או בית יזק תנן? בית יעזק תנן - לישנא מעליא היא, דכתיב (ישעיהו ה) ויעזקהו ויסקלהו, או דלמא: בית יזק תנן, לישנא דצערא הוא. כדכתיב (ירמיהו מ) והוא אסור באזקים?	איבעיא להו:										^	◊	כג.
סעודות גדולות היו עושין להם שם כדי שיהו רגילים לבוא	אביי, תא שמע:									■	!		כג.
דלמא תרתי הוו עבדי בהו.											⚡		כג.

<p>central point for summary and review-הזרה- וסיכום לסיכום insertion of an earlier segment-קודמת- של פסקה story-מעשה- O</p> <p>מקרא-kev:</p>	<p>disputants-חולקים- ♦ נקודה מרכזית לסיכום והזרה- מובאה של פסקה קודמת- <</p>	<p>statement-מימרא- ■ challenge-קושיא- ך question-שאלה- ^ answer-תירוץ- ! proof-ראיה- ■</p>
---	--	---

ראש השנה-אם אינן מכירין	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
מימרא												
כיצד בודקין את העדים? זוג שבא ראשון בודקין אותו ראשון, ומכניסין את הגדול שבהן, ואומרין לו: אמור, כיצד ראית את הלבנה: לפני החמה או לאחר החמה, לצפונה או לדרומה, כמה היה גבוה, ולאין היה נוטה, וכמה היה רחב? אם אמר לפני החמה - לא אמר כלום. ואחר כך היו מכניסין את השני ובודקין אותו. אם נמצאו דבריהם מכוונים - עדותן קיימת.												כג
ושאר כל הזוגות שואלין אותן ראשי דברים. לא שהיו צריכים להם, אלא כדי שלא יצאו בפחי נפש, בשביל שיהו רגילים לבוא.												כג
היינו לפני החמה - היינו לצפונה, היינו לאחר החמה - היינו לדרומה												כג
פגימתה לפני החמה או לאחר החמה.	אביי:											כג
אם אמר לפני החמה - לא אמר כלום												כג
מאי דכתיב (איוב כה) המשל ופחד עמו עשה שלום במרומו - מעולם לא ראתה חמה פגימתה של לבנה, ולא פגימתה של קשת. פגימתה של לבנה - דחלשה דעתה, פגימתה של קשת - דלא לימרו עובדי החמה גירי קא משדייא.	דאמר רבי יוחנן:											כג